

Analýza činnosti vybranej samosprávy v oblasti environmentálnych investičných projektov

Mgr. Martina Chrenová

University of St. Cyril and Methodius in Trnava

Faculty of Social Sciences

martinka.chrenova88@gmail.com

Ciel' príspevku

- ▶ Analyzovať vybrané environmentálne projekty, ktoré boli uskutočnené na území mesta Trnava.
- ▶ Samospráva využíva na tvorbu verejnej politiky rôzne špecifické implementačné nástroje.
- ▶ Európska únia poskytuje samosprávam dotácie a granty na tvorbu politík prostredníctvom rôznych programov.
- ▶ Vďaka nim môžu samosprávy plniť ciele Európskej únie vo všetkých oblastiach jednotlivých politík.

Metodika príspevku

- ▶ Analýzu vybraných environmentálnych projektov uskutočníme pomocou kvalitatívnej metódy „case study“.
- ▶ Pomocou prípadovej štúdie priblížime jednotlivé projekty, opíšeme ich postupy, financovanie a ciele.
- ▶ Informácie zhrnieme pomocou metódy syntézy, ktorá predstavuje spájanie jednotlivých častí do celku.
- ▶ Na základe zhrnutia uskutočnených projektov v závere zhodnotíme činnosť mesta Trnava v oblasti environmentálnych projektov.

Environmentálna politika

- ▶ Patrí medzi jednu z najvýznamnejších oblastí politík EÚ, a to vďaka účasti komplikovanosti všetkých troch sektorov (verejný, súkromný, neziskový), štátnych a neštátnych aktérov na všetkých úrovniach riadenia.
- ▶ Predstavuje súbor koncepcií a stratégií na riešenie environmentálnych problémov.
- ▶ EÚ určuje členským krajinám ako majú implementovať legislatívne dokumenty do svojich vnútroštátnych právnych poriadkov.
- ▶ EÚ smeruje štáty k tomu, aby samosprávy zvyšovali kvalitu a efektívnosť poskytovania služieb svojim občanom s ohľadom na dopad na životné prostredie.

- ▶ Štáty OSN v roku 2015 prijali Agendu 2030, ktorou sa zaviazali eliminovať negatívne vplyvy svetovej spotreby.
- ▶ Agenda 2030 obsahuje 17 cieľov, z ktorých sa s environmentálnou politikou spájajú nasledujúce ciele:
  - ochrana klímy;
  - kvalita života a zdravia;
  - udržateľné mestá a komunity;
  - priemysel, inovácie a infraštruktúra;
  - zodpovedná spotreba a výroba;
  - čistá voda a hygiena (SAŽP, 2019).

- ▶ Rozvoj environmentálnej infraštruktúry je na Slovensku podporovaný z nasledujúcich operačných programov:
  - ❑ OP Životné prostredie - v rámci prioritných osí:
    - 1 Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd
    - 4 Odpadové hospodárstvo
  - ❑ OP IROP - v rámci prioritných osí:
    - 1 Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch
    - 4 Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie
  - ❑ OP Interreg Europe 2014-2020 – v rámci prioritnej osi:
    - 3 Nízkouhlíkové hospodárstvo.

Environmentálne investičné projekty mesta Trnava

- ▶ V tomto príspevku poukazujeme na jedinečnosť samosprávy v riešení environmentálnych tém, pričom ostáva zachovaná špecifická identita a potreby samosprávy.
- ▶ Investičné projekty vyžadujú na svoju realizáciu zdroje, ktorými sú napr. fondy Európskej únie.
- ▶ Takéto projekty sa následne hodnotia s cieľom, aby sa zistila ich ekonomická uskutočniteľnosť v porovnaní s technickou, sociálnou, právnou ale aj environmentálnou uskutočniteľnosťou.
- ▶ Zámerom samosprávy je vyčlenenie rozsiahleho územia pre založenie a vybudovanie lesoparkových a parkových plôch, športovorekreačné aktivity a zariadenia pre obyvateľov so zámerom trvalo udržateľného rozvoja environmentálnej politiky.

- ▶ Samospráva prepája tvorbu verejných politík v oblasti environmentálnej politiky priamo s občianskym, súkromným a mimovládny sektorom.
- ▶ Celková koncepcia rozvoja urbanizovaného územia samosprávy vymedzuje štyri plochy zelene - nové prvky parkových, lesoparkových plôch alebo rozširovanie už existujúcich.
- ▶ Samospráva má za cieľ postupne vybudovať sieť tzv. subjadier, ktoré budú s jednotlivými jadrami zelene poprepájané.
- ▶ Samospráva získala viacero ocenení:
  - 2016 získala ocenenie „Aktívna samospráva“
  - 2017 ocenenie „Enviro mesto roka“
- ▶ Zámerom je aktívna spolupráca súkromného (investorov), občianskeho a mimovládneho sektora.
- ▶ Územný plán ustanovuje ekologicky zamerané smerovanie mesta aj v budúcnosti.

Realizované environmentálne projekty mesta Trnava

- ▶ Mesto Trnava využíva rôzne špecifické implementačné nástroje verejnej politiky.
- ▶ K ekonomickým nástrojom patria poplatky, dane, peňažné príjmy či výdavky. Z hľadiska dotácií a grantov rôznych programov sa ekonomické nástroje dajú prezentovať cez realizované projekty.
- ▶ V roku 2019 Trnava z celkových ročných výdavkov v hodnote 74 539 425 € vyčlenila na životné prostredie 5 749 813 €. Z tejto sumy smerovalo približne 74,9 % na odpadové hospodárstvo a zvyšných 25,1 % do zelenej infraštruktúry. Mesto využíva aj ďalšie ekonomické nástroje, ktoré nájdeme v nasledujúcej tabuľke.

Názov projektu	Doba projektu	Celkové výdavky (€)	Fond / podpora
UrbEco – Udržateľný rozvoj miest a zmiernenie negatívnych vplyvov životného prostredia v mestách	03/2005 – 04/2006	2 490	EÚ – LIFE III Životné prostredie
Intenzifikácia separovaného zberu odpadov v meste	09/2005 – 02/2006	216 458	Recyklačný fond
Intenzifikácia separovaného zberu odpadov v meste II. Etapa	09/2007 – 03/2008	205 325	Recyklačný fond
Zlepšenie kvality ovzdušia – nákup čistiacej techniky pozemných komunikácií	03/2010 – 03/2012	536 350	ERDF / OP Životné prostredie
Skládka odpadu Boleráz – rekultivácia	07/2010 – 08/2013	3 005 867	ERDF / OP Životné prostredie
Intenzifikácia separovaného zberu odpadov v meste III. Etapa	07/2012 – 07/2013	78 783	Recyklačný fond
Mestá odolné na dopady zmeny klímy – trnavská inšpirácia	04/2013 – 02/2015	58 020	Program švajčiar.–sloven. spolupráce
Vybudovanie cyklotrasy – Saleziánska ulica	09/2018 – 03/2020	397 035	ERDF / OP IROP
Vybudovanie cyklotrasy – Bučianska ulica	09/2018 – 09/2019	330 897	ERDF / OP IROP
Implementácia udržateľného využitia územia – enviro manažment funkčných mestských častí	05/2016 – 07/2019	75 246	ERDF / Interreg Stredná Európa
Mestá odolné na dopady zmeny klímy – ozelenenie a tienenie lávky na Starohájskej ulici	05/2018 – 09/2019	467 683	ERDF / OP IROP
Humanizácia obytného priestoru Vodáreň dvor	10/2018 – 09/2019	371 941	ERDF / OP IROP

- ▶ Samospráva využíva na menšie projekty regionálne, národné alebo ostatné grantové schémy. Väčšie projekty sú financované z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a ostatných operačných programov. Mesto využíva kombináciu vlastných zdrojov z rozpočtu samosprávy a ostatných grantových schém na podporu väčších inovačných projektov.
- ▶ Administratívne nástroje, ktoré mesto využíva sú napr. zber odpadu, poskytuje údržbu a zber z kontajnerov na triedený zber, rekultivácie skládok a pod. Mesto využíva aj vertikálne systémy zberu komunálneho odpadu, a to polopodzemné kontajnery.
- ▶ Medzi právne alebo regulačné nástroje patria strategické dokumenty ako Územný plán mesta, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, programy odpadového hospodárstva, všeobecne záväzné nariadenia a iné.
- ▶ Informačnými nástrojmi sú napr. licencie, rebríčky, ocenenia mesta v enviro politike, propagačné kampane zamerané na životné prostredie, interaktívna mapa kontajnerov na odpady na webovej stránke mesta, informačné kampane na zlepšovanie kvality ovzdušia, diskusie, workshopy organizované samosprávou, využívanie sociálnych sietí a pod.
- ▶ Trnava poskytuje ľuďom veľké množstvo služieb, ktoré v strategických dokumentoch deklarujú trvalo udržateľný rozvoj na jej území.

Projekt Intensify

- ▶ Mesto Trnava sa ako jediné na Slovensku zapojilo do medzinárodného projektu Intensify, ktorého cieľom je znížiť emisie oxidu uhličitého **o ďalších 15% v porovnaní s očakávanými alebo plánovanými hodnotami na územiach všetkých partnerov projektu**, a to prostredníctvom intenzívneho angažovania spoločnosti.
- ▶ Realizuje sa vďaka finančným prostriedkom EÚ v rámci OP Interreg Europe 2014-2020.
- ▶ Je zameraný na mestá a regióny v EÚ, ktoré sa zaviazali dosiahnuť ciele v znížení emisií oxidu uhličitého. Samosprávy však nedokážu tieto ciele dosiahnuť sami, preto potrebujú zapojenie širokej verejnosti.
- ▶ Hlavné výstupy projektu sú zamerané na nové metódy zapojenia občanov do ochrany životného prostredia.

- ▶ **Prioritná os:** 3 Nízkouhlíkové hospodárstvo.
- ▶ **Špecifický cieľ:** 3.1 Zlepšiť implementáciu politík a programov regionálneho rozvoja, najmä programov zameraných na investovanie do rastu a zamestnanosti, programov EÚS zaoberajúcich sa prechodom na nízkouhlíkové hospodárstvo.
- ▶ **Partneri projektu:** Local Energy Management Agency of Almada, AGENEAL (Portugalsko) – vedúci partner, EnergieavantgardeAnhalt e.V. (Nemecko), Environmental Studies Centre (Španielsko), Zadar City Council (Chorvátsko), Cork City Council (Írsko), Province of Treviso (Taliansko), Environmental Centre for Administration and Technology (ECAT) (Litva), Mesto Trnava (Slovensko) a Milton Keynes Council (Anglicko).
- ▶ **Trvanie projektu:** 60 mesiacov, 1. 6. 2018 - 31. 5. 2023
- ▶ **Rozpočet projektu:** Celkový rozpočet projektu: 2 092 955,00 €
- ▶ Rozpočet projektu pre mesto: 177 270,00 €
- ▶ Zdroje financovania projektu: 85% ERDF 150 679,50 €
15% vlastné zdroje 26 590,50 €

Ostatné projekty

- ▶ *Automatický parkovací dom pre bicykle pri železničnej stanici Trnava*
- ▶ *Plán udržateľnej mobility krajského mesta Trnava a jeho funkčného územia*
- ▶ *Vybudovanie cyklotrás: Saleziánska ulica, Bučianska ulica, Špačinská cesta a Spartakovská ulica*
- ▶ *Prioritná os týchto projektov je os 1. Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch*
- ▶ *Merateľným ukazovateľom projektov, týkajúcich sa budovania cyklotrás v meste Trnava je „dĺžka nových úsekov cyklistických komunikácií“ v km.*
- ▶ *Projekt vybudovanie cyklotrás nadväzuje na ďalšie projekty (parkovací dom pre bicykle, bikesharing, cyklotrasy), na ktorých mesto Trnava pracuje a ktoré budú súčasťou ucelenej, bezpečnej, rýchlej a priamej siete segregovaných cyklotrás.*

Ostatné projekty

- ▶ *Humanizácia obytného priestoru Hospodárska ulica, dvor A;*
- ▶ *Humanizácia obytného priestoru Zátvor, dvor č. 1,*
- ▶ *Humanizácia obytného priestoru Vodáreň, dvor č. 2*
- ▶ *Mestá odolné na dopady zmeny klímy - Ozelenenie a tienenie lávky na Starohájskej ulici v Trnave*
- ▶ *Prioritnou osou týchto projektov je os 4. Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie.*
- ▶ *Merateľným ukazovateľom je vytvorenie a obnova otvoreného priestranstva v mestských oblastiach.*

Záver

- ▶ Považujeme za dôležité venovať sa aktuálnym témam európskej environmentálnej politiky. Zelená infraštruktúra je strategicky plánovanou sieťou prírodných oblastí vytvorených s cieľom, aby poskytovali široký rozsah ekosystémových služieb. Predstavuje nástroj na zabezpečenie ekologických, ekonomických a spoločenských prínosov prostredníctvom prirodzených riešení.
- ▶ Financovanie projektov z fondov EÚ je jednou z mála možností, ako môžu obce realizovať veľké projekty bez toho, aby sa finančne zadlžovali.
- ▶ Úspešnosť mesta Trnava pri získavaní dotácií: ak samospráva venuje príprave projektu dostatok času a úsilia, za pomoci zainteresovanosti súkromného sektora, má veľkú šancu dotáciu získať a správne ju využiť. Možnosť získavať finančné prostriedky formou dotácií a využívania európskych fondov teda využíva Trnava dostatočne.

Pozitívne výsledky projektov

- ▶ Jednotlivé environmentálne investičné projekty predstavujú veľký prínos pre zlepšovanie kvality životného prostredia samosprávy.
- ▶ V rámci zelenej infraštruktúry sa zlepšil estetický vzhľad mesta, čím sa zvýšila jeho konkurencieschopnosť, vytvorilo sa príjemné prostredie so zeleňou pre občanov, vybudovali sa systémy tieniacich konštrukcií, zvýšila sa atraktivita cyklistickej dopravy a parkovacie kapacity pre bicykle a vytvorila sa ucelená sieť segregovaných mestských cyklotrás.
- ▶ V rámci odpadového hospodárstva sa mesto Trnava snaží eliminovať negatívne vplyvy na životné prostredie, t.j. postupným znižovaním množstva nebezpečných látok uvoľňujúcich sa do ovzdušia. Veľkým pozitívom mesta Trnava je aj participácia na projekte Intensify.
- ▶ Trnava sa vo významnej miere venuje environmentálnym projektom, čím úspešne napreduje v oblasti environmentálnej politiky.
- ▶ Príspevok otvára diskusiu o investičných projektoch mesta Trnava, ktoré môže byť príkladom pre ostatné samosprávy na Slovensku.

Ďakujem za pozornosť

